

БИЛТЕН

за меѓурелигиска
соработка

Број 12
август/октомври 2007

Buletin për bashkëpunim ndërreligjioz • Bilteno baš-o maškar konfesionalnikano jekhetano butikeripe • Dinlerasi işbirliği balteni
Билтен за меѓурелигиску сарадњу • Simirida ti colaboratsii anamisa tuti religii
Bilten za meħureligiskju saradnju • Bulletin for inter-religious cooperation

„Молитвата како златен клуч ни ги отвора сите богатства на милосрдието и даровите Божји“

(Димитрије епископ Херсонски)

ИСЛАМСКИОТ ПОСТ И НЕГОВИТЕ ДИМЕНЗИИ

Постот е еден од петте столбови на исламот, како и обврска за секој возрасен муслиман. Зборот пост, во етимололошкото значење значи апстиненција, додека термиолошкото значење значи: апстиненција од јадење, пиење и интимни односи, од изгрејсонце до зајдисонце, со одредена намера.

Постот е обврска која се врши за време на светиот месец Рамазан, кој е деветти месец по ред на лунарниот календар (Хиџри-месечен). Лунарниот календар има 12 лунарни месеци; секој месец има 29 или 30 дена, додека една година има 354 денови.

Земајќи го предвид фактот дека лунарната година е 11 дена пократка отколку сончевата година, значајните исламски датуми, бидејќи се слават во фиксните денови на истиот календар (лунарен), вообичаено се поместуваат 11 дена порано наспроти сончевата година, како што е случајот за секоја година на грегоријанскиот календар. Затоа, Рамазан, како и другите исламски датуми, се разликуваат од година во година, наспроти грегоријанскиот календар.

продолжение, би ги издвоиле аспектите:

Верскиот аспект: Постот е еден од начините на обожување во исламот, каде верникот апстинира од одредени работи, заради Алах и преку постот му се заблагодарува на неговиот Создател за благодетите што Тој ги дал.

Божествениот аспект: Постот го зголемува чувството на набљудување од Алаха кон човекот во секој момент на животот, чувство што влијае во постојаната контрола на однесувањето на поединецот.

Духовниот аспект: Постот влијае во духовното чистење и воздигнување на верникот, војувајќи против сите негативни пороци и фаворизирајќи ги позитивните.

Психичкиот аспект: Постот војува со негативното его на човекот, фаворизирајќи го алтруистичкиот аспект.

Моралниот аспект: Постот влијае во едукација на душата и моралното воздигнување на поединецот, како и влијае во избегнувањето на аморалните појави.

Социјалниот аспект: Постот влијае во поттикнување на чувството на трпеливост, толеранција и солидарност.

Хуманистичкиот аспект: Постот влијае во зајакнување на односите меѓу луѓето воопшто, како и во зајакнување на роднинските и семејните врски, и тоа преку заедничките ритуали, разните средби, посетите, заедничките ифтари итн.

Постот, над сè, е обврска која се врши во името на Семоќниот Алах. Но, една таква обврска, како и секоја друга обврска во исламот, во себе има одредени обврски и цели, кои, на директен или индиректен начин, во себе содржат многу придобивки и позитивни ефекти во многу сфери на животот. Меѓу многуте димензии на постот, во

▶ страна 2-3

Верски настани

▶ страна 4-5

Посети на
верски објекти

▶ страна 6-7

Интервјуа

▶ страна 8

Интервјуа
Конференции

▶ страна 9-10

Еврејска заедница
Евангелско-
методистичка црква

▶ страна 11

Настани

▶ страна 12

ИНФО

Научниот аспект: Месецот на Рамазан е месец на медитација, на професионаното оспособување, на предавањата, трибините, читањето итн.

Комуникацискиот аспект: Месецот на Рамазан е месец на дијалог и комуникација со другите, со цел разменување на идеи, искуства, како и со цел изградба на мостови за дијалог и соработка, за доброто на човештвото воопшто.

Универзалниот аспект: Месецот на Рамазан, како и обврската на постот, во себе ги содржи универзалните вредности на човекот, за кои денес современиот свет има многу поголема потреба од кога било. Сите овие димензии на крајот се крунисуваат со празникот на Бајрам, кој е крунисување на победите и персонификација на вредностите на постот и месецот на Рамазан. Вака, миговите на Бајрам се мигови на обожување, солидарност, толеранција,

посети итн., не негирајќи го и нивниот празничен аспект, аспект кој се манифестира со бескрајно задоволство, длабока радост, насмевка итн., како и со еден колорит на желби и надежи за подобар живот и среќна иднина на овој свет, како и спас и награда во Другиот свет (Рајот).

Во врска со овие вредности и димензиите на постот и месецот на Рамазан, Младинскиот исламски форум, оваа година, меѓу

многуге активности во овој свет месец, на 02.10.2007 организираше ифтар, каде се сретнаа личности од различни сфери, како: владини претставници, дипломати, политичари, аналитичари, јавни личности, општествени личности, интелектуалци, активисти на граѓанскиот сектор итн., сите собрани околу трpezата на ифтарот, за да ги вкусат позитивните вредности што во себе ги содржи постот и месецот на Рамазан, како и со цел запознавање, размена на идеи и искуства, како и поврзување на мостовите за соработка, за една подобра иднина за сите нас. На 12.10.2007 година започна празнувањето на Рамазан Бајрам. За време на Бајрамските денови муслиманите ги посетуваат своите најблиски.

**Подготвил: Сали Шасивари
потпретседател на
Младинскиот исламски форум**

МПЦ ЌЕ СИ ГО ДОБИЕ СВОЕТО ЗАСЛУЖЕНО МЕСТО ПОМЕЃУ ПОМЕСНИТЕ ПРАВОСЛАВНИ ЦРКВИ

40 години од возобновувањето на автокефалноста на Охридската архиепископија

Автокефалниот статус на древната Охридска архиепископија, кој неканонски беше укинат во 1767 година со ираде на турскиот султан Мустафа Трети, по два века, односно на 17 јули 1967 година, пред 40 години сметано од годинешниот 17-ти јули, со историската одлука на Светиот синод на Македонската православна црква, а едногласно прифатена и потврдена од соборјаните на Црковно-народниот собор, одржан ден потоа, беше возобновен и забележан во нашата понова историја како почеток на нашето возобновено автокефално живеење и како ден на нашето црковно воскресение.

Големиот јубилеј - 40 години од возобновувањето на Охридската архиепископија во лицето на Македонската православна црква, и не е толку голем во однос на изминатите години, но е огромен поради неговото непроценливо значење за верниот македонски православен народ, кој долго и трпеливо, со векови, чекал да му се врати тоа што неправедно му било одземено и присвоено, кој со верата и вербата во Бога го чекал и дочекал дури пред четири децении и, еве, веќе достоино го прославува тој голем јубилеј.

Прославата беше обележана молитвено, со славење на Бога во вечерната богослужба, што се одржа во Светиклиментовата црква на Плаошник и со Света Божествена литургија во Катедралниот храм на македонските архиепископи „Света Софија“ во Охрид.

На 14 јули, вечерта, во Катедралниот храм на македонските архиепископи „Света Софија“ во Охрид, се одржа свечена академија на која присуствуваа членовите на Светиот архиерејски синод на МПЦ, актуелниот и поранешниот претседател на Република Македонија, Бранко Црвенковски и Кирил Глигоров, претседателите на Владата и на Собранието на Република Македонија, Никола Груевски и Љубиша Георгиевски и голем број претставници на дипломатскиот кор, општествено-политичкиот, научно-културниот и јавниот живот.

Пред присутните на свечената академија слово произнесе поглаварот на МПЦ, архиепископот охридски и македонски г.г. Стефан, а беседа одржа истакнатиот македонски писател и амбасадор на УНЕСКО, Јордан Плевнеш. Свеченоста беше збогатена со настапот на Хорот „Св. Климент Охридски“, оперскиот пејач, маестро Борис Трајанов и актерот Кирил Ристески, кои вдахновено и импресивно ја изведоа антологиската песна на Григор Прличев „1762 лето“, која говори за трагичната судбина на Охридската архиепископија и нејзиното неканонско укинување.

На свечената академија, за особен придонес во остварувањето на мисијата и животот на возобновената Охридска архиепископија во лицето на Македонската православна црква, одличја од прв ред им беа доделени на: Македонската православна богословија „Свети Климент Охридски“, на митрополитот полошко-кумановски г. Кирил, на академиците Цветан Грозданов и Петар Илиевски, на градоначалникот на Скопје Трифун Костовски и на Григорије Гоговски. Одличја од втор ред им беа доделени на: митрополитот дебарско-кичевски г. Тимотеј, на Васил Влашки, Јоне Мишевски, Весна Таковска, Ѓорѓи Ристов, Раде Трајковски, Кирил Камчев, Никола Матлиевски, Мите Јовановски и Мите Николов, а одличја од трет ред им беа доделени на Ден Дончев и на Благоја Дојчиновски.

Во своето слово, архиепископот г.г. Стефан, гледајќи на тој настан од временска дистанца од четири децении, рече дека со возобновувањето на автокефалноста на нашата црква се исполнила двовековната желба на македонскиот православен народ, како желба и потреба да се истакне и потврди различноста во единството и соборноста во различноста со другите. Македонската православна црква, благодарение на својата возобновена автокефалност, создава нова епоха во својот летопис, покажувајќи дека е вистинска и незаменлива мајка за сите свои чеда, не само во татковината, туку и за раселените македонски рожби низ светот.

Подготвил: Кирил Павлевски

ПРЕМИЕРОТ ГРУЕВСКИ ВО ИВЗ: Верските заедници се значајни институции во државата и тие се пропагатори на нешто што е позитивно и добро

Скопје, 12 октомври (МИА) - Претседателот на Владата на Република Македонија Никола Груевски по повод празникот Рамазан Бајрам ја посети Исламската верска заедница, каде што се сретна со претседателот на заедницата Реис ул улема хаџи Сулејман ефенди Реџеџи.

- Им го честитам празникот на сите граѓани со исламска вероисповед и им посакувам многу здравје, успех, мир, стабилност и просперитет на нив и нивните семејства. Верските заедници се значајни институции во државата секогаш биле и ќе бидат и тие се пропагатори на нешто што е позитивно и добро, на нешто што се вика стабилност, мир, заедничко живеење и помагање едни на други, изјави по средбата премиерот Груевски.

Со претседателот на ИВЗ, посочи премиерот Груевски, разговаравме за повеќе теми за дел од нив стана збор и минатата година, а некои од нив веќе се исполнети.

- За дел од темите имаме по некоја пречка, но со една заедничка соработка со заеднички напори успеваме да направиме повеќе значајни работи и за ИВЗ и за Република Македонија. Задоволство ми е што првпат во историјата на Република Македонија празникот Фитр Бајрам е државен, рече премиерот Груевски.

Тој потенцира дека меѓународната конференција „Придонесот на верата и културата кон мир, заемна почит и соживот“,

што од 26 до 28 октомври ќе се одржи во Охрид ќе биде извонредна можност високи претставници на повеќе религии од целиот свет да дојдат и да разговараат за повеќе значајни прашања кои го тангираат човештвото, но особено Македонија како мулти религиска држава.

- Во меѓувреме со помош на сите фактори вклучувајќи ја и Македонската православна црква и ИВЗ и другите верски заедници во земјата со големи напори на Владата и на Парламентот го донесовме и Законот за основно образование со кој веронауката од следната учебна година ќе биде избран предмет во образованието. Имаме повеќе проекти, дел од кои веќе се одвиваат. Денационализацијата кај верските заедници се уште не е завршена и работиме на тоа колку што можеме, истакна премиерот Груевски.

Во врска со тоа дека до одредени медиуми пристигнало писмо од Партијата на Турците во кое тие протестираат дека Владата празникот го честитала само на македонски и на албански јазик, а не и ја турски јазик, премиерот рече дека не е запознат со тоа. - А ако е тоа така тогаш е пропуст и им се извинувам на Турците, додаде Груевски.

Претседателот на заедницата Реис ул улема хаџи Сулејман ефенди Реџеџи во име на припадниците со исламска вероисповед во Република Македонија и во име на институцијата ИВЗ му се заблагодари на премиерот Груевски што Фитр Бајрам се прогласи и се позиционира правно како државен празник.

- Премиерот заедно со нас присуствуваше на молитвата за Рамазан Бајрам во џамиджата Султан Мурат во Скопје. Тој дојде во седиштето на ИВЗ преку мене да им го честита на овој голем исламски празник на припадниците на исламската вероисповед, а тоа е знак на почитување. Многу од проектите за кои разговаравме порано се остварени досега и има уште нешто што е на пат да се реализира, а тоа е денационализацијата на имотите односно враќање на имотите на верските заедници, а во конкретниов случај на ИВЗ. Очекуваме една добра соработка за добробит и во интерес на сите граѓани во државата, рече Реис ул улема хаџи Сулејман ефенди Реџеџи.

Тој истакна дека нема да има причини верските заедници навистина да не се задоволни со една владина структура како што е оваа што ја води Никола Груевски.

- Работиме дијалогот меѓу верските заедници навистина да го развиваме доследно за добробит на сите верници. Со поглаварот на МПЦ, г.г. Стефан често пати, се случува и по два-три пати на ден да се сретнуваме без униформи и друга процедура, додаде Реис ул улема хаџи Сулејман ефенди Реџеџи.

ИВЗ денеска ја посети и поглаварот на МПЦ г.г. Стефан кој на сите верници со исламска вероисповед им го честиташе празникот Рамазан Бајрам.

- Народот рекол празниците се поголеми и порадосни доколку со сите други ги чувствуваме и празнуваме. Во таа смисла беше и моето доаѓање во ИВЗ кај нашите сожителите во Република Македонија за да го честитам овој празник, рече Архиепископот охридски и македонски г.г. Стефан.

Превземено од МИА

ПРЕМИЕРОТ ГРУЕВСКИ ПРИРЕДИ ИФТАР ВО ВЛАДАТА

Скопје, 9 октомври (МИА) - Во чест на големиот муслимански верски празник Рамазан Бајрам премиерот Никола Груевски за првпат во Република Македонија приреди ифтар во Владата.

На свеченоста присуствуваа поглаварот на исламската верска заедница, Реис ул улема хаџи Сулејман ефенди Реџеџи, претставници на 13-те муфтиства од Македонија, министрите и замениците-министри од исламската вероисповед, како и пратениците од владејачкото мнозинство и од помалите етнички заедници со исламска вероисповед.

- Пораката на исламот е порака на мирот, порака на толеранцијата, а Република Македонија е пример во регионот, во Европа и во светот дека едно мултиетничко и мултиконфесионално општество својата внатрешна сила ја црпи единствено од почитувањето на взамените разлики, но и негувањето и промоцијата на сите традиции, култури и религиозни убедувања. Со овој чин вечерва сакавме да дадеме уште еден придонес кон потврдениот дух на взаемно почитување, кој што со векови постои во Република Македонија, како и на долгата историја на мирољубиво заедничко живеење помеѓу верниците од христијанска и муслиманска вероисповед, изјави за МИА портпаролот на Владата, Ивица Боцевски, кој најави дека приредувањето на ифтар ќе прерасне во традиција во Владата.

Превземено од МИА

ИСТАНБУЛ – ГРАД КОЈ ПОВРЗУВА КОНТИНЕНТИ, КУЛТУРИ И РЕЛИГИИ

Во организација на Православниот богословски факултет во рамки на програмата МСМ, за претставници на верските заедници беше организирана посета на верските објекти во Истанбул

Посетата беше реализирана од 06 до 08 септември 2007 година, а учество земаа 14 претставници, професори и студенти од Православниот богословски факултет „Свети Климент Охридски“, верници од Евангелско-методистичката црква и од Еврејската заедница во Република Македонија.

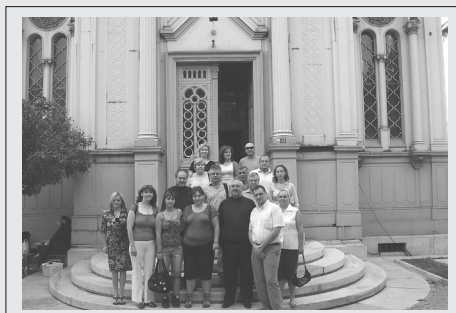
Истанбул – градот кој е расположен на два континента и помеѓу три мориња, уште кога го погледнавме од авион, ни изгледаше велелепно. Неговата прекрасна географска положба, која на прв поглед се забележува, направила овој град да биде со вековна историја. Иако пристигнавме доцна навечер, тоа не ја намали нашата возбуда и веднаш откако се сместивме, организирано отидовме на една прошетка низ градот. Сместени во познатата населба Таксим, иако веќе доцна, имавме среќа да доловиме дел од истанбулската атмосфера. На плоштадот глетка од многу луѓе, повеќето странци, можеше да се забележат луѓе од целиот свет. Сите брзаа да искушат нешто од традиционалната истанбулска атмосфера, а всушност тоа беше и нашата желба, па седнавме во едно ресторанче со вкусна традиционална храна и гостопримливи и љубезни домаќини...

Утредента, уште рано, започнавме со посетата на позначајните места. Во градот кој бил претстолнина на Византиската империја и центар на православието, под името Константинопол, а подоцна познат како Цариград – претстолнината на Отоманската империја, има многу значајни и историски места. Одлучивме посетата да ја започнеме со „Света Софија“, црква изградена за време на царот Теодосиј II, а обновена за време на царот Јустинијан, откако изгорела во пожар. Во оваа црква биле крунисувани византиските цареви. Била импозантна градба, со квадратна основа, поделена со столбови на три дела, со купола на горниот дел. По падот на Цариград во 1453 г., за време на Отоманското царство, по наредба на султанот Мехмед, црквата била претворена во џамија. Денес е музеј и е под заштита на УНЕСКО, но постои иницијатива „Света Софија“

повторно да се претвори во црква, за што се започнати одредени активности за реконструкција и отстранување на малтерот од фреските. Во дворот на црквата се наоѓа гробот на светиот цар Константин Велики.

Градбата на овој грандиозен објект бил мотив за изградба на една од најзначајните градби на отоманската архитектура – Султанхметовата џамија, којашто се наоѓа веднаш наспроти „Света Софија“. Попозната е како Сина џамија, поради цветовите во сина и бела боја кои преовладуваат на порцеланските плочки од кои е изграден ентериерот и е првата џамија во Османската империја со шест минариња. Изградена е во XVII век, по желба на султанот Ахмед I, и заедно со Медресата и Библиотеката во непосредна близина, претставуваат голем исламски комплекс.

Во населбата Фанар ја посетивме Цариградската патријаршија. Во патријаршиската црква „Свети Ѓорѓи“ имавме можност да се поклониме пред столбот на кој бил подигнат Чесниот и животворен крст на којшто бил распнат Господ Исус Христос, дел од самиот Крст, како и пред моштите од повеќе светители. Заминувајќи од патријаршиската црква,

ја посетивме буграската црква „Свети Стефан“, којашто се наоѓа во близина на Патријаршијата. „Свети Стефан“ е наречена Железна црква, токму поради тоа што таа навистина е изградена од железни елементи. Таа е трикорабна базилика со крстообразна форма и единствена православна железна црква. Во дворот на црквата се наоѓа гробот на егзархискиот митрополит Мелетиј. Го посетивме и манастирот посветен на Источен Петок – Балаклија. Под манастирот се наоѓа извор на света вода, а тука се наоѓа и чудотворната икона на Пресвета Богородица, на која се случуваат голем број чуда. Во дворот на манастирот се гробниците на 20 патријарси од Источната црква.

При панорамското разгледување на градот, голем впечаток ни оставија: палатата Топ капи, џамијата Лалели, џамијата Јени, кулата Бејазит, заливот Златен рог, Валенсовиот аквадукт, Таксим, Сулејманија, Хиподромот, рибниот пазар... А, сепак, најголемо уживање беше, крстарењето по Босфор.

Вечерта бевме во еден елитен ресторан со ориентална програма, т.е. запознавање со традициите и обичаите на ориенталната култура и традиција. Најголема радост и изненадување секако ни причини тоа што водителот на програмата, специјално за нашата група, ни ја испеа песната *Македонско девојче*. Радосни, сите пеевме заедно со него.

Збор два и за купувањето во Истанбул. И нормално и неизбежно – Капали-чаршија. Има преку 3.500 дуќани. Изградена е во 1457 година и сè уште го има впечатливиот ориентален шмек. Тоа е град во мало. Всушност, ова место и во византиско време било пазар. Со Турците морате да се наддавате за сè! Ако не се наддавате, се зборува дека можат и да се навредат. И на крајот, вие ќе мислите дека сте ги надмудриле, тие обратно. Кон Македонија тргнавме задоволни и со многу впечатоци. Останаа уште многу места кои сакавме да ги видиме: Истанбулскиот археолошки музеј, Теодосиевиот сид, монументот на Константин Велики – Чемберлиташ, Ерменскиот кварт, Тешкур сарај, Црквата Памакарис-тос (Фетије Џамија), Халкедон, Румели хисар, Музејот на мозаици... и сè што посетивме овојпат!

Подготвил:
Ѓорѓи Делев

ВОЗОБНОВЕНО ВЕРСКО ЖИВЕЕЊЕ

Необично, чудно и возбудливо е чувството кога посетуваше одредена земја за која веќе располагаше со некакви сознанија, кои додека сѐ ти примале во вас, оставиле љубога и јад во душата. Со такви сознанија, на 4 јули оваа година, отишавме ние, ајсолвентите од Богословскиот факултет „Свети Климент Охридски“ од Скопје, заедно со претставници од Евангелско-методистичката црква, во соседна Албанија, во посетата на тамошните верски објекти. Со нас шибавме да дојдат и претставници од другите верски заедници, но, веројатно поради летните одмори, иако благовремено покани, не зедоа учество во ова илустрација.

Само што стапнавме на албанско тло, се потсетивме на историските податоци дека токму во оваа земја, за време на диктаторскиот режим на Енвер Хоџа, во не многу далечната 1967 г., по негова наредба, како и по наредба на тогашната Албанска партија на трудот, биле затворени 2.169 цркви, манастири и џамии, а Албанија била прогласена за прва атеистичка држава во светот. Тегобно е сознанието дека Енвер Хоџа го укинал и самиот Бог.

Едноставно, рекол дека повеќе Бог не постои и дека веќе не смее да се оди во црквите и џамиите. Над 2.000 цркви и џамии биле срамнети со земјата, а останале само тие што биле прогласени за историски споменици. Но, и нив ги обезбети, ги обезличиле и ги нагрдле: светите крстови и полумесечините им ги извадиле и на нивните места поставиле петокраки и „марксистички пароли“. Дел од верските објекти што не биле урнати, веднаш по одлуката од 1967 година биле претворени во магацини и складови, во центри за рекреација, во лекувалишта и слично. Уште потегобен е фактот што сите свештеници и оци биле расчистени, а еден добар дел од нив биле испратени во работните логори на „поправна работа“ и на „превоспитување“. Не е помалку болен и податокот за декретот со кој биле унифицирани сите надгробни споменици, без оглед на верската припадност на граѓаните. Со споменатиот декрет, било пропишано кој што може да стави над гробот над својот ближен, а старите надгробни знаци од верски карактер биле заменети со други обележја. Режимот отишол и чекор потаму, па така, на граѓаните коишто имале имиња што се поврзани со некаква идеолошка или верска природа, им било наредено да ги променат, а за крштевањето на новородените деца им пропишале листа со нерелигиозни и неидеолошки имиња. Тој режим отишол дури и потаму: религиозните празници ги заменил

со државни.

Со такво чувство стапнавме на албанското тло, а веќе пред нас се појавија недобројаните заблуди на тој режим - бетонските бункери, односно митралески гнезда, изградени по директива на Хоџа кој параноично создаваше непријатели и својата земја ја сврте против целиот свет. Тие чудни бункери ги има насекаде, во градовите и во селата, покрај патиштата, на падините и врвовите од ридовите, во полињата и во планините, па дури и на плажите. Велат, ги има колку што има и жители. Речиси сите со сферичен облик, со еден или повеќе отвори за пукање, бункерите биле изградени за одбрана од падобранци, кои никогаш не се спуштиле над нив.

За жал, со такво чувство стапнавме во Албанија, која некогаш личела на заробнички логор во кој се влегувале преку капија од бодликава жица, висока над 2 метри, исклучиво пеш, бидејќи тогашните албански власти не дозволувале влез со приватен автомобил. Но, таа Албанија воопшто не наликува на тоа што била некогаш. Сега е сосема нешто друго, сега е како и сите други земји, се разбира, со свои особености, но слободна и демократска земја.

Албанија е највисоката земја во Европа, со оглед на тоа што една третина од нејзината територија се наоѓа на надморска височина од над 1.000 метри. Дури и просечната надморска височина на земјата изнесува над 700 метри. Албанија е типично планинска земја. Во една Албанска легенда се вели дека кога Бог го создал светот, му останале премногу планини, па поголемиот број од нив ги распоредил по Албанија.

Во Албанија се живее како и во другите земји и одамна веќе не се пее песната „Хоџа го остри мечот“, која „заслужните работници“ испратени на одмор во летните одморалишта задолжително ја пееа пред секој оброк. Сега во Албанија се пее тоа што сака секоја душа.

Во најголемиот, наедно и главен град на Албанија - Тирана, која пред нешто повеќе од деценија-две беше средиште на насилни демонстрации кои доведоа до пад на комунистичката влада, најпрвин ја посетивме Соборната православна црква. Потоа ги посе-

тивме Архиепископијата, новата Соборна православна црква во изградба и најголемата католичката црква, „Свети Апостол Павле“, изградена во 2001 година. Посетата на верски објекти ја продолживме со посетата на Етхемовата џамија, изградена во 1821 година. Во градот ги разгледавме и Саат-кулата на плоштадот Скендербег, изградена во 1830 година, потоа Парламентот, како и голем број други значајни споменици, објекти и институции.

По посетата на Тирана, следниот ден отпатувавме во Драч, каде ја посетивме Соборната православна црква и Православната духовна академија, „Воскресение Христово“. Во неколкучасовната средба со домаќините-теолози бевме исцрпно и изворно запознати со работата на Академијата за целиот период, од нејзиното отворање. Всушност, со воспитувањето на митрополитот Анастасиос за архиепископ на Албанската православна црква започнува вистински препород на црковниот и литургискиот живот на православните верници во Албанија. Во 1992 година, неговото блаженство архиепископот Анастасиос во градот Драч отворил теолошка Семинарија, која, сместена во простории во стар и руиниран хотел, неколку години работела во многу тешки услови. Но, по четири години, Семинаријата била преместена во нови простории, во манастирскиот комплекс „Свети Влахи“. Во модерно опремени простории, студентите имаат на располагање современо опремени предавалници, капела, соби за сместување, трпезарија, библиотека со над 15.000 наслови, интернет-клуб, медија-центар и центар за рекреација и други содржини за одмор и разонода. Во четиригодишната наставна програма се изучуваат сите теолошки предмети, а редовно се практикува и литургискиот живот. Во програмата студентите остваруваат редовни посети на училиштата во кои учат деца со хендикеп, на малолетничкиот затвор, на домот за старци и на болницата. На сите студенти на Семинаријата, односно Академијата, архиепископот Анастасиос им обезбедува стипендии со кои ги покриваат сите трошоци за студирањето. До 2005 година на оваа академија имаат дипломирано 193 студенти.

При разговорот со домаќините кои беа хронолошки и исцрпно информирани за работата на Академијата, ние, студентите од Богословскиот факултет од Скопје, со домаќините ја искористивме можноста за размена на искуства по бројни прашања од областа на православната теолошка наука и секојдневниот црковен живот, воопшто.

Посетата на соседна Албанија ја завршивме со разгледување на најзначајните знаменитости во градот Поградец, каде ги надополнивме „батериите“ со силни впечатоци кои во нашите сеќавања бездруго долго ќе траат и ќе нè повикуваат на нови патувања и откривања на вредностите, создавани од дамнина, па сè до денешен ден.

Подготвил: Кирил Павлевски

МАКЕДОНИЈА ДОБИ НОВ ЗАКОН ЗА ВЕРСКИТЕ ЗАЕДНИЦИ

Долги години Р. Македонија се соочуваше со несоодветен закон за верските заедници и религиозните групи. Неприменливоста на Законот од 1997 година се состоеше во укинувањето на осум члена од Законот од Уставниот суд во РМ во 1998 и 1999 со што тој ја изгуби својата коегзистентност и стана неупотреблив и неприменлив скоро во сите свои сегменти.

Втората причина од потребата од нов закон се однесуваше на потребите од неговото усогласување со уставните промени од 2001 година, како и со усогласувањето со меѓународните договори за човековите права и слободи, кои се приоритен критериум кон евроатлантските интеграции на РМ.

Новиот закон за верските заедници стапува во сила на 1 мај 2008 година. При неговите подготовки беа извршени консултации со верските заедници, со Комисијата за односи со верските заедници и со граѓанските организации, а беа земени предвид и искуствата од другите земји (Словенија, Хрватска, Босна и Херцеговина, Србија, Бугарија, Романија, Литванија, Русија, Шведска, Португалија, Германија и др). ОБСЕ/ОИДХР и Венецијанската комисија значително помогнаа во финализирањето на овој значаен документ.

Новиот закон го дефинира начинот на регистрација, правата и обврските на верските заедници, а и начинот и регулирањето на верската поука и образовните дејности. По прашањето за новиот закон за верските заедници, разговаравме со претседателот на Комисијата за односи со верските заедници и религиозни групи, г. Звонко Муцунски, со поглаварот на Македонската православна црква, г. г. Стефан и со претседателот на Секторот за образование во Исламската верска заедница, г. Јакуб Селимовски.

Господин Муцунски, зошто сметате дека на Р. Македонија и беше потребен овој закон?

Основните причини заради кои беше неопходно да се пристапи кон донесување нов закон за правната положба на црква, верска заедница и религиозна група се повеќе укинати одредби од претходниот Закон за верските заедници и религиозни групи од 1997 година, со што истиот од нормативен аспект беше неприменлив, па се јави потреба од усогласување на законските одредби со промените на Уставот на Република Македонија од 2001 година. Истовремено, значајно влијание во тој процес имаа и барањата на меѓународната

заедница во прилог на либерализација на верските права и слободи, наметнувајќи ја потребата од донесување пропис кој во потполност ќе биде усогласен со важечките меѓународни договори за човековите права и слободи, потпишани и ратификувани од страна на РМ и поставени на ниво на критериум за пристап кон евроатлантските интеграции.

Кои се главните измени што ги претрпе новиот закон?

Со новиот закон се уредуваат некои прашања од дејствувањето на црквите, верските заедници и религиозните групи кои досега не беа уредени. Досегашната регистрација на црква, верска заедница и религиозна група се спроведуваше согласно правилата на управна постапка, а со новиот закон постапката на регистрација ќе се одвива пред судската власт (независно од извршната власт), со што се овозможува повисок степен на заштита во овој сегмент на општествениот живот. Се дефинира и се регулира правната положба на црква, верска заедница и религиозна група и начинот на стекнување статус на правно лице. Законот на поедноставен начин, во согласност со меѓународните норми, ги уредува прашањата поврзани со извршувањето на верските обреди, но и изведувањето на верската поука во образовните дејности. Новиот закон повеќе не содржи казни одредби.

Дали сметате дека законот е премногу либерален, односно дава преголема слобода во врска со регистрирањето на некои верски заедници и групи?

Поголемиот број домашни и странски експерти, влијателни меѓународни организации и нивни органи и тела сметаат дека законот генерално ги задоволува релевантните меѓународни норми и стандарди, потполно почитувајќи ги верските права и слободи. Во прилог на изработката на либерален, квалитетен и применлив закон користена е домашна и странска експертска помош, извршени се неопходните консултации со претставници на цркви, верски заедници и религиозни групи во РМ, споредбено се користени текстови на такви и слични законски проекти од други држави (пред сè, членки или земји кандидати за ЕУ) и побарани се мислења од ОБСЕ и од Венецијанската комисија.

Со овој закон се забранува регистрирање на верска заедница чие учење е еднакво со учењето на верска заедница која е веќе регистрирана. Дали со тоа би се оневозможило регистрирањето на т.н.

ПОА (црквата на Зоран Вранишковски), како и на Бекташката заедница од Тетово која има спор со ИВЗ?

Според меѓународната регулатива која е дел од нашиот внатрешен правен поредок и согласно новиот закон, се овозможува лојална конкуренција на просторот на постоење и регистрација на нови верски субјекти, при што секако мора да се води сметка со тоа да не се загрозуваат правата на другите, да не се употребуваат имињата и официјалните обележја на веќе регистрираните цркви, верски заедници и религиозни групи и да се задоволат другите поставени критериуми кои се наведени во одредбите на новиот закон.

Запишувањето во надлежниот регистар ќе се врши врз основа на соодветно барање и доколку барателот ги исполнува условите утврдени во законските одредби, надлежниот суд ќе може да донесе позитивно решение и да го изврши уписот.

Со законот исто така и се забранува носење свештеничка облека, ќе му го одземе ли тоа право на Зоран Вранишковски да носи свештеничка облека во јавност?

Според членот 18 став 5 од новиот закон, секое лажно претставување за верски службеник и злоупотреба на верски униформи и обележја на регистрирана црква, верска заедница и религиозна група не е дозволено.

Со законот, верските училишта се изедначуваат со другите образовни институции во Р. Македонија, дали тоа значи и нивно официјално признавање од страна на Министерството за образование и нивно акредитирање?

Со став 1 на членот 22 од новиот закон регулирано е правото црква, верска заедница и религиозна група да може да основаат верски образовни установи од сите степени на образование, за школување свештени лица и верски службеници, кое решение на идентичен начин беше предвидено и со Законот од 1997 година. Можноста таквите верски училишта во иднина да бидат вклучени во рамките на јавниот образовен систем е друго прашање на кое соодветен одговор ќе треба да даде органот на државната управа надлежен за прашања од образованието.

Објаснете го воведувањето на веро-науката во училиштата, како ќе се изведува тоа, особено во мултиетничките училишта?

Согласно членот 27 став 1, во воспитно-образовните установи може да се организира верско образование како изборен предмет, што како прашање е регулирано

и со овогодишните измени и дополнувања на Законот за основното образование. Со наведените одредби се отвора можноста од наредната учебна 2008/2009 година тоа и практично да се оствари. Наставните планови, програмите и начинот на изведување на верското образование како изборен предмет се предизвици кои се поставуваат пред органот на државната управа надлежен за прашањата на образованието, но и пред претставниците на црквите, верските заедници и религиозните групи во РМ чии предлози и сугестии се суштински за успешна примена на законот. Во претстојниот период во процесот на пошироки консултации добро е да се слушнат и мислењата на научната и на стручната јавност, вклучувајќи ги и заинтересирани граѓани на РМ.

Ве молиме за Ваше мислење колку и дали законот ќе ја подобри ситуацијата на верската и на етничката толеранција во Р. Македонија?

Меѓурелигиските односи во РМ традиционално се одвиваат во духот на меѓусебно разбирање, постојан дијалог и соработка. Новиот закон е реален обид на најсовремен начин нормативно да се уреди материјата поврзана со правната положба на верските субјекти во РМ, што секако би можело да влијае позитивно и понатаму да ги зацврсти трајните историски и традиционални вредности, кон кои граѓаните на Република Македонија секојпат се однесувале со голема почит.

Исто така, контактираме и со неговото блаженство, архиепископот охридски и македонски г.г. Стефан, кој на прашањето за новиот закон изјави: „Вредноста и напредокот на една земја се огледа во нејзините позитивни закони, а уште повеќе од нивното правилно применување. Добрите закони ветуваат мир, стабилност и

прогрес, а лошите, кои не произлегуваат од потребите на заедницата, ами од нечии туѓи желби и сугестии, најчесто се самоозаконување на беззаконието, коешто неретко има и фатални последици. 'Не може од лошо дрво да се очекуваат добри плодови', се вели во Евангелието. Законот за црквите и верските заедници беше долгоочекуван и долгоподготвуван. На него работеа многумина, беа извршени консултации и со верските заедници и дел од нивните предлози беа и прифатени. Сега сè зависи од неговото толкување и неговата примена. Едно е сосема сигурно - Република Македонија во новите услови на демократско живеење имаше потреба од нов и ревидиран закон кој ќе ги регулира и утврди односите меѓу државата, црквите и верските заедници и религиозните потреби на нејзините граѓани“.

По повод овој закон, се појавија јавни мислења на сомнеж, дека со законот постои и непочитување на верските слободи и чувства... Кое е Вашето мислење за ова?

Од позиција на Православната црква во Република Македонија, тврдиме дека не постои дискриминација, прогон или одземање на верските слободи над православните верници. Исто така, сметаме дека и другите постоечки верски заедници го делат ваквото мислење. А, сите оние кои манифестираат незадоволство и онеправданост под превезот на божемните верски неслободи, не можат да се скријат, всушност, тие застапуваат туѓински и шовинистички интереси и им служат на нив. Тие, навидум барајќи слобода за себе, сакаат да донесат неслобода за сите други во оваа наша земја, сакајќи да ја згазат и таа малку слобода што ја избори овој наш народ.

Еден од проблемите кој се појави при подготовката на овој закон беше и проблемот дали со законот ќе се овозможи регистрирањето на таканаречената ПОА, групација на Зоран Вранишковски и дали ќе се овозможи негово правно регулирање?

Сè уште останува нејасно: зошто ли се подигнаа толку моќни гласови и се направија толку силни притисоци, и од меѓународната заедница, и од амбасади и дипломати, па дури и од НАТО, и тоа за една малубројна група луѓе, на кои и Господ и Црквата има се само пазар и изговор, а сите тие многу добро ги знаеја нив, кои се и кому му служат. Од друга страна, сите тие „загрижени“ лица и институции останаа и неми и глуви на викот на цел еден народ, дека со ова што некој создава паралелна црква, всушност не се сака да се

реши црквоното прашање во Македонија. А, таканаречените ПОА ќе се смести тамо каде што е местото, ќе остане само лош спомен во минатото, како предавство и злодело кон својот народ и Црквата.

Како ја оценувате политиката којашто ја води државата за заштита на интересите на МПЦ, како најголема и најбројна верска заедница во Р.Македонија?

Македонската православна црква има потреба од помош таму каде што Таа како Црква нема можност самата да се заштити. А, од државата единствено очекува доследно да ги штити интересите, не на Црквата како институција, туку на верниците и на членовите на Црквата, кои се наедно и нејзини граѓани. Црквата нема „свои“ интереси, кои се поинакви од интересите на нејзиниот побожен народ, односно од интересите на нашата земја. А државата, штитејќи ги интересите на Црквата, ги штити и своите.

Со новиот закон се воведува и веронаука во училиштата, колку МПЦ е спремна да го прифати тој чекор?

Верата е дел од секое општество. Таа е сегмент врз кој се гради моралот. Децата уште од мали е убаво да се учат во верата. И самиот Господ Исус Христос вели: „Оставете ги децата да идат при мене“. Зарем не е тоа доволно за да поддржиме ние секаква идеја за воведување веронаука? МПЦ триесет години во возобновенiot Богословски факултет образува богослови кои се спремни да го сеат семето на мудроста на децата.

Од контактите со господинот Јакуб Селимовски, директор на секторот за верско образование при Исламската верска заедница и член на Меѓурелигискиот совет во Македонија, на прашањето за новиот закон и согледувањата на ИВЗ за него ги добивме следниве одговори: „Во суштина, ние како Исламска верска заедница сме задоволни, земајќи ги предвид околностите во кои е донесен овој закон. Од аспект на досегашното искуство за правното регулирање на верските заедници, законот доби поинаква форма во насока за поголема демократизација во однос на минатиот закон, кој беше донесен во плурална Република Македонија. Во однос на нашите желби и концепти кои ги имаме ние, како верска заедница, овој закон потполно ги исполнува и задоволува нашите потреби. По наше барање беше и воведен членот каде што се вели дека за едно верско учење може да постои само една верска заедница. Со ова сакавме да ги заштитиме традиционалните верски заедници кои постојат во државата“.

Кажете ни нешто во врска со воведувањето на верското образование во училиштата и колку вие сте спремни со стручен кадар да ги извршувате предавањата?

За првпат со овој закон се дозволува верско образование во училиштата, но само како изборен предмет, со што повторно се постигна демократија. Стручен кадар имаме, иако е даден период од една година во кој ние како верска заедница ќе можеме да се организираме и да подготвиме луѓе кои би ги извршувале тие предавања.

Дали со овој закон се решава проблемот којшто го има ИВЗ со Бекташката заедница од Тетово?

Тој проблем беше издигнат на ниво на сериозен проблем, иако не беше таков. Ние во рамките на традиционалното исламско учење имаме интерни секти, таканаречени софистични или мистични секти, односно Тарикати, кои секогаш биле, се и ќе бидат во рамките на Исламската заедница. Бекташите се една од тие групи, но кога станува збор за групата од Тетово, неа не можеме да ја поистоветуваме со целокупната Бекташка тарикатска заедница. Таа група од Тетово има поинакви, односно материјални интереси, интереси за присвојување на дел од материјалните добра на ИВЗ. Ние не го оспоруваме нивното регистрирање, доколку законот им го дозволи тоа, но не им го отстапуваме имотот на ИВЗ, каде што се стационирани. Но, неминовно е и да се регистрираат под друго име, зашто името Бекташи е дел од уставот на ИВЗ, кој е евидентиран во Комисијата за регистрирање. Останува само времето да покаже за квалитетот и успешноста на законот, како и за начинот на неговото спроведување.

Подготвил: Ненад Инчевски

Ставовите изнесени во овие интервјуа ги претставуваат погледите на авторите и интервјуираните, а не ги одсликуваат ставовите на МЦМС.

ПРОМОЦИЈА НА МАПА СО МАНАСТИРИТЕ ВО МАКЕДОНИЈА

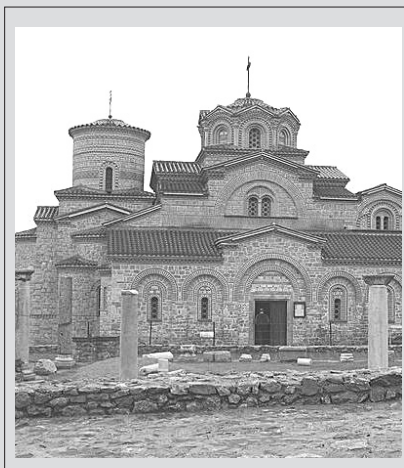
Презентирана Картата на поважните цркви и манастири во Р. Македонија

На 10 јули 2007 година во просториите на Богословскиот факултет „Св. Климент Охридски“, во свечената сала „Архиепископ Доситеј“ и во присуство на многу гости, беше промовирана Карта на поважните цркви и манастирите во Р. Македонија. Православниот богословски факултет ја објави картата во чест на триесетгодишнината од возобновувањето на Факултетот. Автор на текстот е деканот на Факултетот, професор д-р Ратомир Грозданоски, а картографската реализација е на Тримакс картографија. Промотори на изданието беа професор д-р Јован Белчовски и професор д-р Благоја Маркоски. Во изданието првпат на едно место се лоцирани 300 поважни цркви и манастири во Македонија, а исто така се одбележани и границите на епархиите во Македонија.

СВЕТСКА КОНФЕРЕНЦИЈА, ЗА МЕЃУРЕЛИГИСКИ И МЕЃУЦИВИЛИЗАЦИСКИ ДИЈАЛОГ :

„Придонесот на верата и културата кон мир, заемна почит и соживот“

(26-28 октомври 2007 година, Охрид, Република Македонија)

Република Македонија претставува раскрсница на повеќе култури, религии и цивилизации, тоа што ја прави земја со богата традиција, земја која била центар на бројни цивилизациски одблесоци. Во текот на бројните изминати векови, на оваа територија е создадено непроценливо културно богатство и универзални вредности, од кои и ние денес го црпиме чувството на идентитет, љубов и почит кон своите корени. Токму културната и религиската разновидност на Македонија претставува извор на голем креативен потенцијал и мост кон взаемно разбирање, толеранција, верба и пример за коезистирање на другите мултиетнички региони во светот.

Од тие причини, во периодот од 26 до 28 октомври 2007 год., во Охрид ќе се одржи Светската конференција за меѓурелигиски и меѓуцивилизациски дијалог на темата *Придонесот на верата и културата кон мир, заемна почит и соживот*. Конференцијата ќе содржи три поттеми, и тоа: „Нема вистински мир меѓу народите без вистински мир меѓу религиите“, којашто ќе биде третирана на пленарно заседание, додека другите две, „Религијата и образованието и нивната трансформација на општеството“ и „Придонесот на заедничките вредности на различните религии и култури за иднината на човештвото“, ќе бидат елаборирани на одделни панел-дискусии.

Конференцијата ја организира Министерството за култура, во соработка со Комисијата за односи со верските заедници и религиски групи, како и со верските заедници на Република Македонија. Конференцијата финансиски е помогната од: *Влада на Република Македонија, УНЕСКО, Светската исламска лига*, а партнер е *Светската конференција за религии за мир*.

Организирањето на оваа значајна светска конференција во Република Македонија

претставува продолжение на неколкуте значајни регионални форуми и конференции одржани во нашата земја: Регионалниот форум на ниво на претседатели на држави *„Дијалог помеѓу цивилизациите“*, под покровителство на претседателот Борис Трајковски и копретседателство на генералниот директор на УНЕСКО, г. Коиширо Мацура, во рамките на Декадата на ООН и УНЕСКО за дијалог помеѓу цивилизациите, 28-29 август 2003 год. во Охрид; Конференцијата *„Балкански меѓурелигиски дијалог“*, одржана во периодот 26-28 мај 2006 год. во Охрид; и Третата регионална конференција на министри за култура *Културното наследство: мост кон заедничка иднина*, во соработка со Регионалното биро на УНЕСКО-БРЕСЦЕ, 3-4 ноември 2006 год. во Охрид.

Со одржувањето на оваа конференција, преку размена на мислења и искуства на претставниците на различни религии и култури, се настојува да се покаже дека светот може преку дијалог и активна заложба да се смени во динамична област во која луѓето ќе ја потврдат и реafirмираат убавината, творечката моќ на разликите, културната размена, соработката, како и богатството и потенцијалот која го носи таа. На тој начин се реafirмира и улогата којашто оваа Македонија ја имала во минатото: двигател на духовниот и цивилизацискиот живот на Балканот и во светот. Од Конференцијата се очекува, преку размената на позитивните примери и искуства, да се даде сериозен прилог во развивањето на меѓурелигискиот и меѓукултурниот дијалог, а на крајот, на завршото пленарно заседавање од конференцијата се предвидува и усвојување завршен документ – декларација.

На конференцијата е најавено учество на бројни верски лидери, високи верски достоинственици и интелектуалци и значајни личности кои се познати по нивните активности од областа на меѓурелигискиот дијалог. Најавено е присуството на претставници од христијанството, од исламот и од јудаизмот, но и од источните и од африканските религии, од Европа и регионот, но исто така и од Америка, од Азија и од Африка.

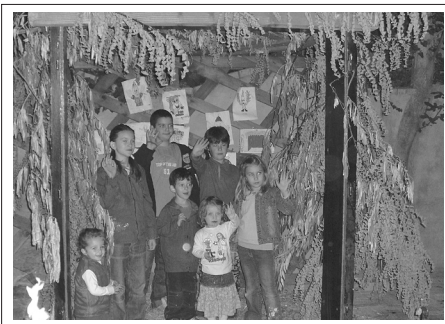
Предвиден е и избор на меѓународен комитет кој ќе работи во насока на одржување на наредна конференција којашто би се одржала во Охрид во 2009 година.

Подготвил: Ѓоко Ѓорѓевски

СЕПТЕМВРИ - МЕСЕЦ НА ПОЧЕТОЦИ, ПОМИРУВАЊА И СЕКАВАЊА

Евреите во Македонија ја зайочнаа Новата 5768 година

На 12-ти септември членовите на Еврејската заедница во Македонија ја пречекаа Новата 5768 година или со свечена служба во синагогата Бет Јаков го започнаа празнувањето на Рош Хашана. Можеби некому тоа му изгледа чудно, но вистина е дека разни народи ја празнувале Новата година во различни годишни времиња. Вавилонците и Персијците на пролет, старите Египќани во лето, Римјаните во зима, а Евреите наесен. Пред вавилонското ропство, Евреите не ги празнувале Рош Хашана, Јом Кипур и Сукот. Во есен имале само еден празник - ден за собирање плодови и берење на грозјето, но бидејќи тој ден опфаќал многу обреди кои во денешно време се вршат за овие три празника, се претпоставува дека како и многу други нешта, и овие добиле своја модификација. Како и да е, 5768 година го започна своето владеење, и тоа без елка, без пакетчиња за најмалите, без многу врева и петарди.

Всушност, еврејската Нова година се разликува и од другите еврејски празници затоа што, според верувањето, човечката заедница излегува пред *небесниот суд*. Овој празник не е поврзан ниту со еден историски настан, ниту пак има врска со природата. На овој ден секој Евреин сака да се ослободи од душевните страдања за да може во новата година да влезе исчистен од гревовите. Оттука е и обичајот на првиот ден од Рош Хашана да одиме на реката Вардар и да ги тресеме џебовите или да фрламе трошки во водата. Тој обичај се нарекува Ташлих, а симболизира ослободување од гревовите. Ова е вистинско доживување за најмладите, бидејќи малку е смешна ситуацијата на истресување на џебовите.

Рош Хашана не е домашен празник, па затоа членовите доаѓаат во Еврејската заедница заеднички да го одбележат, најпрвин во синагогата *Бет Јаков*, а потоа во големиот салон на заедницата каде има свечена вечера. На оваа вечера задолжително се јаде јаболко со мед (за да биде слатка годината), урми, тиква,

праз, калинка и морков. Изборот на храна за главното јадење е обично риба и се јаде најпрвин главата со мислата *Да бидам глава, а не опашка*. Слатка и успешна година на сите присутни им посака хазан Ави Козма. На свечената вечера беше прикажан филмот кој го подготвија вработените од градниката „13 Ноември“ каде минатата учебна година се реализира проектот *Деца на Евреите*. Во овој проект учествуваа претставници од Еврејската заедница кои несебично го поделија своето време и знаење со најмалите, учејќи ги за еврејските празници, обичаи, еврејската азбука, танци и песни, како и основните симболи на земјата Израел. Во пријатна и другарска атмосфера, со разговори и прераскажување на случки од минатото, заврши оваа свечена новогодишна вечера од која сите си испратија меѓусебни честитки: *Лешана Шова Шикашеву* (Бидете впишани за добра Нова година); *Шана Шова* (Добра година) и *Шана мешука* (Слатка година). Евреите од дијаспората на овој ден се поздравуваат со: *Лешана хаба бе Јерушалаим* (Следната година да бидеме во Ерусалим).

Десет дена по Рош Хашана започнува *Јом Кипур* - празник на помирувањето, покајувањето и простувањето. На овој ден нема класично празнување, туку времето се минува во синагога со молитва и пост. Оваа година во синагогата Бет Јаков немаше служба за Јом Кипур, бидејќи нашиот хазан Ави Козма замина во Израел во рабинско училиште. Инаку, на овој ден синагогата е полна, бидејќи на служба не доаѓаат само членовите на Еврејската заедница, туку и странци кои на овој *суден ден* се нашле во Македонија.

Со молитвата *Кол нигре* започнува обредот на Јом Кипур и сите завети и обврски дадени во текот на годината се прогласуваат за неважечки. Другите молитви ја имаат единствената порака за братство, меѓусебно простување и потсетуваат дека нема безгрешно човечко суштество. Постот трае 24 часа и во тоа време не се работи, не се пие вода, не се јаде, не се користат козметички средства и не се користат кожни производи. Со тоа секој поединец се чисти од гревовите и може да се покае

за своите грешки. Затоа на овој ден се носи бела облека, зашто белата боја се смета за чистота, а луѓето чисти од гревовите. Во некои заедници на овој ден се прави *кайара* - жртвување живина.

По повод Јом Кипур, премиерот Никола Груевски и претседателот на Собранието на РМ Љубиша Георгиевски испратија честитки во кои ни посакаа взаемно разбирање, благосостојба, почит и љубов меѓу членовите. „Важноста на помирувањето и простувањето е голема, како за Вас, така и за сите граѓани, за постигнување духовен мир во нашите срца и нашите семејства. Хаг Самеах“ - се вели во честитката на премиерот Груевски.

Пет денови по Јом Кипур започнува празникот *Сукош* кој трае осум дена. Тоа е празник на колибите. Се празнува како сеќавање на 40-годишното талкање низ пустината и животот во шаторите (колиби). За овој празник се прават колиби кои треба да потсетат на номадскиот живот на нашите претци. Во Библијата пишува дека во колибите треба да живееме седум денови за да знаат новите генерации како било порано. Затоа децата од Еврејската заедница направија *сука* - колиба во дворот на заедницата која ја украсија со гранки од врба и маслинка, на подот ставија сено и луспи од пченка. Ова е модификација на потребните видови гранки со кои се покрива и украсува колибата. Разбирливо е дека во Македонија не можат да се најдат лисја од палма, мирта и лисја од цитронско овошје, потребни според обичаите. Сепак, колибата беше прекрасна, украсена со нивни цртежи и осветлена со факели и беше вистинско место за одржување на едукативниот час по историја на кој за празникот Сукот научија и најмалите и повозрасните. Во дворот на Еврејската заедница се слушна џагорот на новата генерација која ветува чување и негување на еврејската традиција. Колибата останува седум денови, а од празникот и обичаите сите треба да извлечеме поука според која човекот и во добро треба да мисли на тешките денови и со тоа да се натера да живее поскромно. Како што е суката по градба скромна и едноставна, а сепак доволно цврста за да ги издржи силните ветрови, така и човекот треба да биде скромен и понизен во своето однесување, но цврст и постојан во своето верување.

Подготвила: Жаклина Мучева

Новата 5768 година е пресвјатна година. Според еврејскиот библиски закон Шмита, даден во библиската книга Левити 25:3-4, овој закон проиштурува дека сите полиња што во Израел ги поседуваат Евреи еднаш на секои седум години мора да останат незасеани и ниеден плод од нивната берба не би требало да се користат за време на оваа седма година. пресвјатна година. Тоа значи дека десеттици илјади крајно религиозни почитувачи на Шмита ќе мора да најдат други извори на резерви од овошје и зеленчук. Така, ултра-ортодоксните Евреи се надеваат дека соседите - палестински и јордански фармери, ќе ги снабдат со стоките што им се потребни за пресвјатна 5768 година.

ЕВРОПСКИ ДЕН НА ЕВРЕЈСКАТА КУЛТУРА ВО МАКЕДОНИЈА

Оваа година по втора пат нашата земја се вклучи во манифестацијата - Европски еврејски ден на културата. Со изведбата со наслов *Сведоштва за Евреите* и за *Еврејската заедница во Македонија*, заедно со *Големошо еврејско еврејско семејство*, то одбележавме 11-годишното постоење на идејата за обновување на сеќавањата, на бележење на мислата и памтење на вистината

Овој проект својот зародиш го имаше во 1996 година, кога Француската еврејска заедница за првпат организира културна манифестација со која ја докажа блискоста и сплотеноста со заедницата во која опстојува. Веќе во 1999 година, идејата ја прифатија и останатите еврејски заедници во Европа. Оттогаш, во првата недела од септември, Евреите од 30 земји од Европа ги отвораат портите на своите заедници, музеи и синагоги.

Прекрасниот амбиент на Куршумли-ан оваа година ги воодушеви љубителите на уметноста. Низ песни, стихови, делови од *Дневникот на Ана Франк* и драматизации проговоривме за значајни датуми од еврејската историја и за животот на еврејската заедница во Македонија. Проектот беше замислен како еден вид претстава – ритуал, сценски приказ, во кој се испреплетуваат музиката и говорот, театарот и животот, филмот и драмата, реалното и имагинарното, духовното, световното. Во сето тоа нè воведоа сценаристот Снежана Конеска-Руси и режисерот Трајко Јордановски. Чувството на возвишеност и блискост со еврејската музика ни го овозможи Камерниот хор *Моис Хасон* под диригентската палка на маестро Томислав Шопов. Членовите на детското драмско студио *Мозаик*, преку драматизирање на извадоци од *Дневникот на Ана Франк*, нè пренесоа во минатото, во деновите кога Евреите го минуваа најтешкиот период од нивното битисување, периодот на геноцид, масовно уништување. За среќа, од тој мрачен период останаа сведоци кои низ пишан збор ја пренесуваа грозоморната слика на уништување и борбата за преживување. Еден од тие борци беше и нашиот член, проф. д-р Аврам

Садикарио, кој неодамна нè напушти, но зад себе ја остави својата поезија, која на Европскиот ден на еврејската култура беше интерпретирана од актерот (исто така наш член) Нино Леви. Пропратни манифестации на овој уметнички приказ беа: изложбата на ракотворби и презентацијата на еврејската кујна - дело на вредните раце на жените од Еврејската заедница во РМ. Ракотворбите се производ на проектот *Иша* (жена) кој веќе неколку години успешно се реализира во Еврејската заедница и преку него се негува и чува еврејската традиција и култура, а приготвената храна, која со задоволство ја вкусуваа присутните гости, е дел од наученото и пренесено кулинарство на жените, од нашата драга тетка Жамила Колономос која несобично ја стави сета своја вештина на хартија (книга) - за идните генерации.

Тоа е и целта на овој голем проект - зачувување на традицијата и културното наследство на Евреите на европските простори, што има долг век, разновиден и многу богат. Иако постоењето на овој народ е проследено со постојани миграции, прогонства и несреќи, во битот на опстојувањето се развило чувството на брзо адаптирање и прифаќање на новите норми на живеење, без притоа да се загуби чувството за негување и развивање на сопствената култура. Тоа го докажавме и покажавме на 03.09.2007 година. Силен аплауз, громогласно *bravo* и честитки за прекрасната вечер се само мали отсликувања на воодушевената публика која замина исполнета со чувство на заедништво со еврејскиот народ од Македонија. Им благодариме за присуството.

Подготвила: **Жаклина Мучева**

ЛЕТЕН КАМП ЗА ДЕЦАТА СО ПОСЕБНИ ПОТРЕБИ

Веќе осум години по ред Евангелско-методистичката црква организира камп за децата со посебни потреби. На почетокот проектот опфаќаше околу 50 деца, а организацијата и спроведувањето на проектот беше во надлежност на Евангелско-методистичката црква под раководството на проповедникот Михаил Цеков, но поради успехите коишто излегуваат на виделина кај децата во областа на социјализацијата и комуникацијата, од година во година бројот на децата е во пораст. Оваа година на кампот беа присутни 87 деца на возраст од 7 до 20 години, категоризирани во три групи, и тоа деца со лесна ментална ретардација, деца со Даунов синдром и деца на социјални случаи.

Кампот се одржа од 9 до 17 јули 2007 година во хотелот „Орце Николов“ во Охрид, а беа опфатени деца од следниве училишта: „Св. Климент Охридски“ - Ново Село; „Маца Овчарова“ - Велес; „д-р Златен Сремец“ - Скопје и „Иднина“ - Скопје. Учесниците на кампот беа од различна етничка и верска припадност.

Програмата за кампот беше подготвена од одговорните, проповедникот Михаил Цеков и помошничките од црквата. Целокупниот престој на децата вклучуваше најразлични активности: пливаче, играње фудбал, меѓусебна комуникација и подобро запознавање. Беа организирани часови по веронаука, рачна работа, запознавање со градовите во државата и многу други активности. Во вечерните часови на децата им се нудеше музичка програма каде децата поминуваа незаборавни мигови, учејќи песни и пеејќи ги истите. Еден од најинтересните и незаборавните настани за децата беше патувањето со брод до „Св. Наум“. Тоа за нив претставуваше вистинска авантура. Посебно сме им благодарни на луѓето од Библиското здружение за нивниот подарок во Библии, а посебно за детските Библии – „Мојата прва Библија“, која беше голема радост за децата. Голема благодарност им изразуваме и на учителките од училиштата кои несобично се залагаа за грижата на децата и успехот на кампот. Кампот се реализира со финансиска поддршка од ХЕКС - Швајцарија.

МЛАДИНСКИ КАМП 2007

Младите од Евангелско-методистичката црква веќе девет години по ред се дел од кампот кој го организира Црквата и истите секоја година се организираат на различни места. Оваа година младите од Македонија беа дел од Европскиот методистички фестивал којшто се одржа во Братислава, Словачка, од 1 до 5 август. Учесниците, патувајќи, имаа можност да ја посетат Евангелско-методистичката црква во Будимпешта.

Така почна авантуристичкото патување. Два прекрасни дена ги разгледувавме убавините на Будимпешта. По убавото време поминато таму, се упативме кон Словачка каде поминавме пет дена во присуство на прекрасни луѓе од цела Европа (25 земји) и од разни возрасти. Програмата беше обемна и понекогаш конфузна за нас Балканиците, но сепак на крајот заминавме со огромни искуства, со стекнати нови пријателства... Но,

и овде нашето патување не заврши. Последната дестинација ни беше Прага, Чешка. Секако, главната причина беше да ги посетиме нашите цркви таму, но и таму се насладивме од убавините на оваа земја. Кампот траееше од 30 јули до 8 август 2007 година. Тоа беа денови коишто засекогаш ќе останат забележани во нашите мисли и срца.

Подготвила: Петранка Буралиева

ТРЕТА ЕВРОПСКА ЕКУМЕНСКА АСАМБЛЕА

*„ХРИСОВАТА СВЕТЛИНА ПРОСВЕЛУВА“
Сибиу – Херманштајт, Романија
4-9 септември 2007 година*

Во периодот од 4 до 9 септември 2007 година, во Сибиу, Херманштајт, Романија, се одржа Третата европска екуменска асамблеа, во организација на Конференцијата на европските цркви (КЕК) и Советот на европските епископски конференции (ССЕЕ).

Третата екуменска асамблеа (ЕЕА3) ја следи традицијата на двете претходни асамблеи во Базел (1989) и во Грац (1997), придодавајќи со тоа една нова димензија, во смисла дека почнува да се работи повеќе за асамблеарен процес, отколку за изолиран настан. А, во текот на изминатите години, на асамблеата е претходеа неколку подготвителни етапи: 1) Европската средба во Рим, 24-27 јануари 2006 година; 2) средби на локално, регионално и национално ниво; и 3) Европската средба во Витенберг, 15-18 февруари 2007 година.

На Асамблеата учествуваа околу 2.500 делегати од православните, од католичките и од протестантските цркви, а имаше и претставници на исламот и на јудаизмот. Од поглаварите на помесните православни цркви, активно учество зедоа цариградскиот патријарх Вартоломеј, албанскиот архиепископ Анастасиј, чешкиот и словачки митрополит Христофор и финскиот митрополит Лео, додека руската делегација беше предводена од митрополитот смоленски и калининградски г. Кирил. Се чини значајно е и учеството на г. Даниел, за време на настанот молдавски митрополит, а сега патријарх и поглавар на Романската православна црква. Од православните цркви отсутнуваа само Бугарската и Грузис-

ката православна црква, коишто скоро една деценија се целосно повлечени од екуменскиот дијалог. Од претставниците од Римокатоличката црква, забележливо беше учеството на кардиналите Јосип Божјаниќ од Хрватска, Валтер Каспер, претседател на Папскиот совет за единство на христијаните и Диониџи Тетаманџи од Италија. Потоа, потребно е да се истакне и присуството на Ричард Шартер од Англиканската црква во Велика Британија, Фолфанг Хубер, претседател на Советот на Евангелистичката црква во Германија, а од огромно значење беше и учеството на Мануел Барозо, претседател на Европската комисија, Јан Фигел, комесар за едукација и култура при Европската комисија, како и она на Трајан Босеску, претседателот на Романија. Од Македонија имаше претставници од Македонската православна црква и од Католичката црква.

Асамблеата беше отворена со духовни размислувања на темата „Христовата светлина нè осветлува сите“ од страна на Цариградскиот патријарх Вартоломеј. „... Повторуваме, и тоа со голема енфаза, дека целото православие, и Нашата скромност лично, останува цврсто на позицијата дека ние сме обврзани да сториме сè што е во нашата моќ за да го промовираме светото дело на обновување на целото црковно и сакраментално заедништво меѓу христијаните врз основа на иста вера во љубов и почит кон партикуларните изрази во кои се искуствува апостолската вера...“

Од обраќањата на говорниците, како исклучително важно размислување за актуелната состојба на екуменскиот дијалог беше она на кардиналот Валтер Каспер од Ватикан, кој истакан дека „... екуменизмот со умилкување и со правење лице, во кој се очекува само да се биде љубезен еден со друг, не помага во правењето прогрес - само дијалогот во вистина и јасност може да нè одржи

во одот напред... За ништо не служи ако си ги прикриваме раните; дури и кога болат, треба да се на отворено, бидејќи само така можат да се санираат и, со Божја помош, да се излечат... Заради нашите поделби, го затемниве Христовиот лик за многу луѓе и Христовата реалност ја направивме неверлива. Нашите поделби се одговорни за сомневањата кои многумина ги имаат во однос на црквата; во таква состојба, не можеме да се правиме дека сме задоволни самите со себеси и да продолжиме како ништо да не се случува. Нема алтернатива на одговорниот екуменизам. Секоја друга позиција противречи на нашата одговорност пред Бога и пред светот...“

На темата за Европа и христијанството, албанскиот архиепископ Анастасиј со асамблеата ги сподели следниве размислувања: „Европа беше благословена со тоа што е создадена и опфатена со векови со духовната Христова светлина. Како што прекрасниот процес на фотосинтезата го одржува животниот циклус, така и Христовата светлина ја оживотвори европската цивилизација. Секако, постојат многу надвиснати облаци и темни ноќи на ароганција, неверување, омраза и незаконски интереси кои ја попречуваа евангелската светлина да свети над Европа. Тоа е она што, одвреме навреме, се идентификува преку самокритицизмот на дел од христијаните, а треба постојано да се истакнува за да се избегне повторувањето на ваквиот феномен...“

Темите на асамблеата беа поделени во девет форуми, на коишто беа разгледувани најважните моменти кои ги засегаат сите христијани од европскиот континент: *единство, духовност, сведоштво, Евроја, религии, миграции, создавање, правда, мир.*

**Подготвил:
Ѓоко Ѓорѓевски
Антун Циримотиќ**

ПОИМНИК:

Бајрам е исламски празник. По завршувањето на месецот Рамазан и Рамазанскиот пост, муслиманите го прославуваат Фитр Бајрам. За бајрамските денови муслиманите ги посетуваат своите најблиски.

Покров на Пресвета Богородица е православен празник и е востановен во спомен на постојаното покровителство на Пресвета Богородица и помошта што им ја дава на сите оние кои и се молат искрено.

Сите Светии е католички празник. Според католичкото учење сите кои се во небото се свети и нив ги има многу повеќе отколку што ги има во календарот и затоа црквата го воведува овој празник во чест на сите нив.

Ханука е еврејски празник. Се празнува 8 дена во спомен на ослободителната борба на евреите и посветување на Храмот пред 2170 години.

Светски молитвен ден на жените е празник востановен од евангелско-методистичката црква во Македонија. Празникот претставува интернационално движење на христијански жени, со цел преку молитва и дејствување да се ублажи бедата и да се постават знаци на солидарност.

Тромесечна информативна публикација Билтен за меѓурелигиска соработка

Издавач: Македонски центар за меѓународна соработка (МЦМС); Македонска православна црква (МПЦ), Исламска заедница во Р. Македонија (ИЗ), Католичка црква (КЦ), Еврејска заедница во Р. Македонија (ЕЗ), Евангелско-методистичка црква (ЕМЦ).

Издавачки совет: Дервиша Хаџиќ-Рахиќ (МЦМС), Ѓоко Ѓорѓевски (МПЦ), Метин Изети (ИЗ), Дон Мато Јаковиќ (КЦ), Ави Козма (ЕЗРМ), Милица Попризова (ЕМЦ).

Главен и одговорен уредник: Александар Кржаловски

Лектура: Даниел Медароски

Дизајн: Кома,

тираж: 500 примероци

Печати: Боро графика

Финансирано од Норвешката и Данската црковна помош.

Рег бр. 02-161/2

Регистрирани верски заедници и религиозни групи во Македонија

1. Македонска православна црква
Бул. "Партизански одреди", 12, Скопје
2. Исламска верска заедница
Ул. "Чаирска" 52, Скопје,
3. Католичка црква
Ул. "Ристо Шишков" 31, Скопје,
4. Еврејска верска заедница во РМ
Ул. "Борка Талески" 24, Скопје
5. Евангелско-методистичка црква во РМ
Ул. „Дебарце“ 9, Скопје
6. Христијанска адвентистичка црква (Црква на адвентистите на Седмиот ден)
7. Христијанска адвентистичка црква во РМ
8. Баптистичка црква "Радосна вест" во РМ
9. Еховини сведоци - христијанска верска заедница
10. Евангелско-конгрешанска црква
11. Света столица и круна на Исламска еренлерска тариканска верска заедница во Македонија
12. Новоапостолска црква во македонија
13. Сатја Саи центар
14. Евангелска црква во РМ
15. Ваишнавска верска заедница
17. Прахристијанска заедница-"Универзален живот"
18. Црква Божја во РМ
19. Христијанска религиозна група Нова надеж
20. Бекташиска заедница во РМ
21. Христијанска црква "Слово на надеж"
22. Христијанска црква Божји глас
23. Меѓународна црква на Христос Скопје
24. Независна Христова црква
25. Христијанска црква "Блага вест"
26. Обединета библиска црква - Библиски центар

МАКЕДОНСКИ ЦЕНТАР ЗА
МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА
„Никола Парапунов“ бб, п. фах 55,
МК-1060 Скопје
тел.: 02/3065-381, факс: 02/3065-298
E-mail: mcms@mcms.org.mk